

Kertomus Suomen Muinaismuistoyhdistyksen toiminnasta vuonna 1997

Yhdistyksen tarkoitus

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomen maan ja kansan sekä Suomen suvun ja sen asuma-alueiden ynnä mahdollisuuksien mukaan muiden kansojen ja alueiden muinaisuutta valaisevia muinaistieteellisiä, etnologisia, taide- ja kulttuurihistoriallisia tutkimuksia, levittää tietoa oman maan muinaisjäännöksistä ja osaltaan vaikuttaa niiden suojelemiseen sekä herättää ja pitää vireillä kansan harrastusta muinaismuistoihinsa. Tätä toimintaa yhdistys harjoitti jo 127:n vuoden kartuttamalla kokemuksella. Yhdistys on Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseura.

Kokoukset ja yleinen toiminta

Yhdistys piti vakiintuneeseen tapaan seitsemän jäsenkokousta, joista neljä kevä- ja kolme syyskaudella. Kevätkauden kokoukset pidettiin perinteisesti Kansallismuseossa, mutta sen sulkeuduttua kesäkuussa peruskorjauksen takia yhdistys piti loka- ja marraskuun kuukausikokouksensa Tieteellisten seurain valtuuskunnan ylläpitämässä, vastakorjatussa Tieteiden talossa Kirkkokatu 6:ssa. Joulukuun kuukausikokous pidettiin Kansallismuseon tilapäisissä tiloissa Laivurinkadulla.

Helmikuun kuukausikokouksessa 6.2. fil. lis. Paula Purhonen ja varapuheenjohtaja, fil. lis. Tuukka Talvio pitivät esitelmän »Hämeenkosken hopea-aarre». Esitelmöitsijät valaisivat monipuolisesti hopeakäädyn problematiikkaa, sekä numismaattisena ilmiönä että symboliarvoa omaavana artefaktina. Eri lähestymistavat toivat myös esille eri tulkinnat aarteen merkityksestä. Esitelmää seuranneessa keskustelussa pohdittiin mm. sitä oliko ketju miehen vai naisen koru sekä sitä mikä oli itämaisten rahojen kulkureitti Pohjolaan.

Maaliskuun kuukausikokouksessa 6.3. fil. kand. Hilikka Helsti piti esitelmän »Taburikkojista raataja-äiteihin – synnytystapu ja sen murtuminen 1900-luvun alkupuolen Suomessa». Esitelmässä selostettiin miten käsitykset raskaana olevasta naisesta ovat muuttuneet vuosisadan vaihteen maalaisyhteiskunnan vanhakantaisesta raamatunmukaisesta ennakkoluuloisuudesta modernin kliinisen terveydenhoidon piiriin liittyvään tapahtumaan. Esitelmää seuranneessa keskustelussa muisteltiin miten alkeellisissa oloissa ennen-vanhaan synnytettiin.

Huhtikuun kuukausikokouksessa 3.4. yhdistyksen johtokunnan jäsen, professori Ville Lukkarinen piti esitelmän »Albert Edelfelt ja Vänerikki Stoolin tarinat». Esitelmässä analysoitiin Edelfeltin runoteoksen kuvitusta ja esitelmöitsijä osoitti miten harkitusti taiteilija oli kätkenyt symboleja eri kuva-aiheisiin. Myös esim. eri ihmistyyppien kuvaamisessa Edelfelt pyrki osoittamaan maakunnalliset erot Suomen väestössä.

Vuosikokouksessa 7.5. yhdistyksen sääntöjen mukaisesti puheenjohtaja, dosentti Torsten Edgren piti vuosikokouksesitelmän otsikkonaan »Jettböleidlorna 90 år». Esitelmöitsijä loi laajan katsauksen idolien tutkimushistoriaan sekä idolien esiintymiseen suomalaisissa ja ulkomaisissa löydöissä. Idolit ovat erityyppisiä pieniä savesta muovattuja hahmoja, joilla on voinut olla eri funktio. Jettböleidolien joukossa on sekä mies- että naishahmoja, jotka mahdollisesti esittävät yliluonnollisia olentoja. Esitelmän jälkeisessä keskustelussa tuotiin esiin monta näkökohtaa idoleista. Arveltiinpa joidenkin esittävän pöllöä.

Syyskauden ensimmäisessä kuukausikokouksessa 2.10 johtokunnan jäsen, dosentti Anna-Maria Åström piti esitelmän »Hem och hemkvarter i Helsingfors. Minnesskildringar från 1940- och 1950-talen». Muistikertomukset helsinkiläisistä kodeista toivat esille pula-ajan vaatimattoman asumistason. Tiivis asuminen, monet alivuokralaiset antoivat arkielämälle epämukavuuden lisäksi toisenkin ulottuvuuden. Kotikorttelissa kaikki tunsivat toisensa, vaikka ei ehkä tervehdittykään. Esitelmän jälkeen moni kuulija toi esille hekilökohtaiset muistikuvansa näiltä ajoilta.

Marraskuun kuukausikokouksessa 6.11. fil. tri Pirjo Uino piti esitelmän »Luovutetun Karjalan esihistoriaa nykytutkimuksen valossa». Laaja katsaus kattoi Karjalan menneisyyden vaiheita kivikaudesta historialliseen aikaan saakka. Esitelmässä kerrottiin myös miten on löytynyt unohdukseen jääneitä muinaisjäännöksiä ja miten nykyinen vilkastunut maankäyttö uhkaa alueen muinaisjäänöskantaa. Runsaslukuinen kuulijakunta osallistui vilkkaasti esitelmän jälkeiseen keskusteluun Karjalan vaiherikkaan menneisyyden innoittamana.

Joulukuun kuukausikokouksessa 4.12. fil. lis. Anna-Maria Vilkuna piti esitelmän »Ruokatalous linnoissa keskiajalla ja 1500-luvulla». Esimerkkinä oli Hämeen linna, jonka talouskirjat erinomaisella tavalla valaisevat linnan sosiaalista hierarkiaa. Voudin pöydässä syötiin monipuolisemmin kuin muiden. Jokamiehen vakituinen ravinto koostui sen sijaan enimmäkseen ainoastaan oluesta ja leivästä. Esitelmän jälkeen yhdistyksen jäsenillä oli mahdollisuus tutustua Kansallismuseon samassa talossa avattuun näyttelyyn »Suomen leijona – Finlands lejon».

Johtokunta kokoontui kertomusvuoden aikana neljä kertaa (27.1, 10.3, 14.4 ja 23.9.). Pykäliä johtokunnan kokousten pöytäkirjoihin kertyi 37.

Yhdistyksen työjäsenten neuvottelukunnan kokous pidettiin tiistaina 14.4.1997 Museovirastossa.

Julkaisu- ja toiminta

Painosta ilmestyi kertomusvuoden aikana

Finskt Museum 1994 (toimittanut Marianne Schauman-Lönnqvist), kirjoittajat: Petro Pesonen, Marianne Schauman-Lönnqvist, Juri Küttner, C.J. Gardberg, Knut Drake ja Elisabet Stavenow-Hidemark. Volyymien laajuus 78 sivua.

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja 104

(toimittanut Torsten Edgren), sisältö: Pirjo Uino, Ancient Karelia : Archeological Studies. Volyymien laajuus 426 sivua.

Kansatieteellinen Arkisto 43

(toimittanut Leena Samallahti), sisältö: Sanna Kaisa Spoof,

Savikkojen valtiat : Jokelan Tiilitehtaan sosiaalinen ja fyysinen miljöö. Volyymien laajuus 365 s.

Iskos II (toimittanut Torsten Edgren yhdessä Högne Jungnerin ja Mika Lavennon kanssa), sisältö: Proceedings of the VII Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in Archaeology: Savonlinna, Finland, 7 – 11 September 1996. Volyymien laajuus 275 s.

Syksyllä saatettiin painatuskuntoon Gustaf Donnerin (†) laatima Suomen Nubian retkikunnan tuloksia käsittävä julkaisu. Laajan materiaaliesittelyn ensimmäisestä osasta ehdittiin ennen vuoden loppua saada taittovedokset.

Kirjasto ja arkisto

Kertomusvuonna yhdistyksen kirjasto kasvoi 1089:lla niteellä. Vaihtotoiminnan avulla saatiin 659 kausijulkaisua ja 305 monografiaa, joiden arvo on n. 170.000 mk.

Talous

Yhdistyksen toiminta on perinteisesti ollut rahallisessa mielessä niukkamuotoista. Vuosikokous katsoi tarpeelliseksi nostaa jäsenmaksun vuosijäseniltä 50 mk:aan. Ainaisjäsen- ja lahjoittajajäsenmaksut korotettiin niimikään. Korotukset eivät kuitenkaan johtaneet poikkeukselliseen toimintaan.

Yhdistyksen normaali kokoustoiminta ja jäsenistölle postitettu informaatio on rahoitettu jäsenmaksukeräyksillä. Kustannustoiminta on katettu Suomen Akatemian myöntämällä painatusavustuksella sekä kirjamyynnillä. Karjalan Säätiön myöntämä 40.000 mk:n suuruinen avustus mahdollisti Pirjo Uinon laajan väitöskirjatyön *Ancient Karelia: Archeological Studies* painattamisen Aikakauskirja-sarjaan. Vakituiseen tapaan kirjojen myyntiä on yritetty edistää eri tavoin ja tulos oli parempi kuin edellisenä vuonna. Yhdistyksen kirjoja myytiin kiitettävästi Akateemisen kirjakaupan alennusmyynnissä. Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan ylläpitämä Tiedekirjakauppa on kuitenkin edelleen ylivoimaisesti tehokkain myyntikanava.

Jäsenistö

Vuosikokous kutsui johtokunnan ehdotuksesta ja työjäsenien neuvottelukunnan puoltamana yhdistyksen työjäseniksi fil. tri Ildikó Lehtisen ja professori Jussi-Pekka Taavitsaisen sekä kirjeenvaihtajajäseneksi fil. lis. Erkki Fredriksonin Jyväskylästä, niinkään johtokunnan ehdotuksesta ja työjäsenien neuvottelukunnan puoltamana.

Varsinaisiksi jäseniksi yhdistykseen liittyivät kertomusvuonna Helena Mattila Helsingistä, Hanne-Grete Christensen Helsingistä, Leena Harjula-Jalonen Helsingistä, Tomi Heikkilä Vantaalta, Anna-Mari Huuskonen Vantaalta, Eliisa Jäntti Helsingistä, Raila Kataja Helsingistä, Tuula Kivilaakso Espoosta, Minna Kähtävä-Marttinen Imatralta, Merja Nummi-Korkiala Espoosta ja Anne Ruuska Espoosta. Kertomusvuoden lopussa yhdistyksessä oli 637 jäsentä.

Johtokunta ja toimihenkilöt

Vuosikokouksessa valittiin yksimielisesti yhdistyksen puheenjohtajaksi edelleen dosentti Torsten Edgren. Erovuorossa olleen johtokunnan jäsenen, fil. tri Ville Lukkarisen tilalle valittiin äänestyksen jälkeen fil. maist. Marketta Tamminen seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Erovuorossa ollut johtokunnan jäsen fil. tri Anna-Maria Åström valittiin äänestyksen jälkeen jatkamaan tehtävässään seuraavan kolmivuotiskauden. Johtokunnan muut jäsenet olivat dosentti Teppo Korhonen, professori Ari Siiriäinen, fil. lis. Tuukka Talvio sekä dosentti Ritva Wäre. Johtokunta valitsi fil. lis. Tuukka Talvion varapuheenjohtajaksi.

Yhdistyksen sihteerinä toimi fil. lis. Marianne Schauman-Lönnqvist ja varasihteerinä fil. kand. Päivi Maaranen.

Yhdistyksen varainhoitajana ja kirjanpitäjänä on toiminut merkonomi Paula Räsänen, kirjastonhoitajana fil. maist. Airi Wiio ja julkaisuvarastonhoitajana fil. kand. Kerttu Itkonen.

Varsinaisiksi tilintarkastajiksi valittiin yksimielisesti fil. maist. Leena Hakli ja ekonomi HTM Toivo Tuomikorpi jatkamaan tehtävänsä. Varsinaisten tilintarkastajien henkilökohtaisiksi varamiehiksi mainitussa järjestyksessä valittiin fil. maist. Olavi Tapio ja pankinjohtaja Antero Ruusuvaara (HTM).

Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan humanistisessa jaostossa edusti yhdistystä dosentti Teppo Korhonen varamiehenään Kerttu Itkonen ja Sanakirjasäätiön valtuuskunnassa prof. Juhani U.E. Lehtonen varamiehenään dos. Leena Sammallahti.

Helsingissä, 4.3.1998

Marianne Schauman-Lönnqvist
sihtööri

SUOMEN MUINAISMUISTOYHDISTYS

TULOSLASKELMA 01.01.1997–31.12.1997

VARSINAINEN TOIMINTA

Julkaisu toiminta		
Tuotot		135 812,70
Kulut:		
Henkilöstökulut	6 911,10	
Painatuskulut	280 988,85	
Pakkaus- ja postituskulut	8 307,02	
Muut kulut	9 263,40	
		<u>-305 470,37</u>
Karjalan säätiö		40 000,00
Valtionavustus		<u>150 000,00</u>
Tuottojäämä		20 342,33
Muu varsinainen toiminta		
Kulut:		
Henkilöstökulut	16 224,00	
Kokouskulut	2 544,50	
Muut kulut	18 885,48	
		<u>-37 653,98</u>
VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTTO		-17 311,65
Sijoitukset		
Tuotot	5 423,00	
Kulut/Urajäarvi	-3 492,10	
		<u>1 930,90</u>
Kulujäämä		-15 380,75
Varainhankinta		
Jäsenmaksut	28 680,00	
Kulut	-715,00	
		<u>27 965,00</u>
Tuottojäämä		12 584,25
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot	9 563,95	
Kulut	-4 503,95	
		<u>5 060,00</u>
Tuottojäämä		17 644,25
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Lahjoitusten tuotot	8 282,60	
		<u>8 282,60</u>
Omatoiminen tuottojäämä		<u>25 926,85</u>
Kokonaistuotto		25 926,85
Poistot		<u>-1 097,00</u>
Tilikauden tulos		<u>24 829,85</u>
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		<u>24 829,85</u>

SUOMEN MUINAISMUISTOYHDISTYS

TASE 31.12.1997

VASTAAVAA

Käyttöomaisuus ja

muut pitkäaikaiset sijoitukset

Aineelliset hyödykkeet

Maa-alueet	800,00	
Koneet ja kalusto	0,00	800,00

Pitkäaikaiset sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	210 453,10	
Muut sijoitukset	213 942,67	424 395,77

Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Saamiset

Myyntisaamiset	460,00	
Maksetut ennakot	0,00	
Siirtosaamiset	7 550,00	8 010,00

Rahat ja pankkisaamiset 24 421,02

457 626,79

VASTATTAVAA

Oma pääoma

Peruspääoma	800,00	
Muu oma pääoma	180 874,14	
Ylijäämä edellisiltä tilikausilta	91 654,79	
Tilikauden tulos	24 829,85	298 158,78

Arvostuserät 154 578,71

Vieras pääoma

Lyhytaikainen

Siirtovelat	4 889,30	4 889,30
-------------------	----------	----------

457 626,79